

THE WORLD
BANK

УКРАЇНА ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД

2 квітня 2013 року

- **Українська економіка в рецесії через слабкий зовнішній попит та затримки із впровадженням заходів протидії існуючим макроекономічним дисбалансам.**
- **Економічне зростання у 2013 році скоріше за все залишиться слабким та чутливим до зовнішніх шоків.**
- **Для прискорення зростання економіки, Україні разом із відновленням макроекономічної рівноваги, необхідно забезпечити впровадження структурних реформ.**

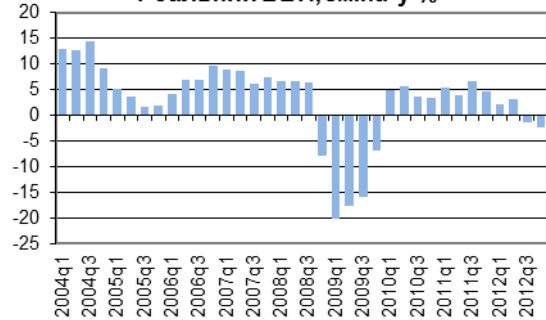
Поточні тенденції

Україна увійшла в стан рецесії у другій половині 2012 року, що призвело до вповільнення зростання реального ВВП за результатами року до 0,2%. Реальний ВВП впав на 1,3 та 2,5 відсотки рік до року у третьому та четвертому кварталах 2012 року відповідно, тоді як у першому півріччі було зафіксоване 2,5-відсоткове зростання. Уповільнення зростання світової економіки та зокрема зниження попиту на сталь спричинило падіння випуску металургійної продукції в Україні на 5,2 відсотки у 2012 році, що в цілому негативно вплинуло на річний показник промислового виробництва, який впав на -1,8 відсотки. Сільське господарство минулого року втратило 4 відсоткові пункти доданої вартості через посуху. Все це однак було частково компенсовано за рахунок високих темпів зростання споживання, що знайшло відображення у динаміці роздрібного товарообігу, який за результатами 2012 року зріс на 13,7 відсотків у річному співставленні. Зазначений ріст споживчого попиту був обумовлений суттєвим збільшенням реальних зарплат. Споживча інфляція при цьому залишилася близькою до нуля завдяки зниженню внутрішніх цін на продукти харчування та затримкою з підвищенням тарифів на газ та тепло, а також завдяки жорсткій монетарній політиці. Всі ці тренди лишалися актуальними і протягом першого кварталу 2013 року: промислове виробництво та споживчі ціни продовжували знижуватися відносно попереднього року, тоді як все ще значний внутрішній попит підтримує високі темпи зростання роздрібного товарообігу.

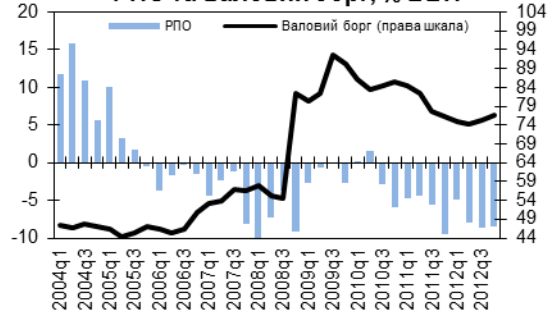
Уповільнення економічної активності негативно вплинуло на динаміку бюджетних надходжень у другій половині 2012 року, які виявилися на 33 млрд. грн. (або 2,5 відсотки ВВП) нижчими за план. Це сталося через те, що і зростання ВВП і інфляція виявилися значно нижчими за прогнозні показники, на яких базувався план державного бюджету. При цьому, видатки бюджету протягом минулого року значно зросли в тому числі через підвищення соціальних виплат (яке перевищило 2 відсоткові пункти). Фіскальний дефіцит (у визначенні дефіциту розширеного уряду) збільшився за результатами року до 4,5% ВВП Крім того, ніяких заходів щодо зменшення структурного дефіциту «Нафтогазу» здійснено не було.

У 2012 році дефіцит поточного рахунку розширився до 8,4 ВВП, а валютні резерви Національного банку (НБУ) зменшились. Падіння експорту металургійної продукції було компенсоване за рахунок збільшення сільськогосподарського експорту, тому загальний показник залишився незмінним порівняно з попереднім роком. В той же час імпорту істотно збільшився через зростання попиту на імпортовані споживчі товари. Дефіцит поточного рахунку був частково компенсований за рахунок державних запозичень та валютних резервів НБУ. За результатами 2012 року резерви впали до 24,5 млрд. доларів, що покриває менш ніж 2,7 місяців імпорту. Валовий зовнішній борг зріс на 7 відсотків до 135 млрд. доларів тоді, як частка боргу банківського сектору скоротилася завдяки делеверджингу з боку європейських банків.

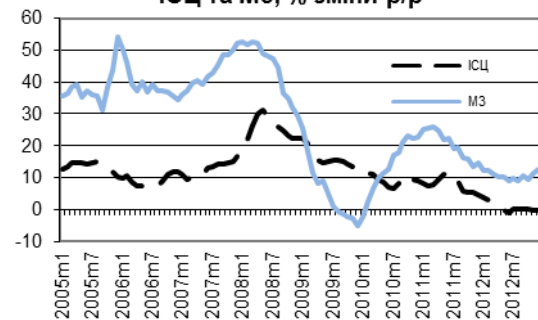
Реальний ВВП, зміна у %

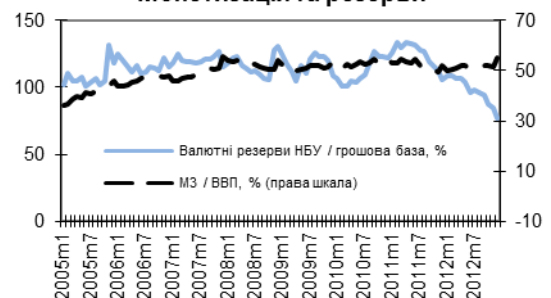
РПО та валовий борг, % ВВП

ІСЦ та М3, % зміни р/р

Монетизація та резерви

Середньострокова перспектива

За нашими оцінками, економічне зростання в Україні в 2013 буде незначним і складатиме близько 1%, за подальшим прискоренням до 3% у 2014 році. Протягом першого півріччя 2013 року Українська економіка може продовжити показувати слабкі результати через цілу низку причин: все ще низький попит на світових ринках, невизначеність щодо готовності уряду впроваджувати заходи щодо зменшення макроекономічних дисбалансів та ефект високої бази порівняння відповідного періоду 2012 року. Відновлення економічного зростання очікується лише у другій половині 2013 року, коли має покращитися ситуація на зовнішніх ринках та вступити в силу ефект низької бази порівняння. Впровадження заходів, необхідних для відновлення макроекономічної рівноваги (більш жорстка фіскальна політика та гнучкий режим валютного курсу), підтриманих програмою співробітництва з МВФ, допоможе покращити перспективи зростання через підвищення довіри з боку інвесторів до макроекономічної політики України та знизити вартість зовнішніх запозичень. Економічне зростання може зрости до 3% у 2014 році та 4% у 2015 у разі поступового покращення ситуації на глобальних ринках.

В той же час, існують і суттєві ризики для реалізації вищезазначеного сценарію. Серед зовнішніх ризиків найбільш суттєвим є продовження кризи у Єврозоні, що призведе до зниження попиту на український експорт та ускладнення доступу до глобальних ринків капіталу. Серед внутрішніх факторів головним є ризик затягування з впровадженням заходів задля подолання макроекономічних дисбалансів (бажано за підтримки програми з МВФ). Затримки у макроекономічних змінах можуть означати, що необхідні корективи будуть значно серйознішими, коли підтримання статусу-кво стане більше неможливим. Навіть якщо відбудеться покращення зовнішнього середовища, на нашу думку ці макроекономічні зміни все одно будуть потрібні.

Для забезпечення довгострокового економічного зростання економіки, Україні, разом із відновленням макроекономічної рівноваги, необхідно забезпечити впровадження структурних реформ. На порядку денному все ще багато невирішених питань. Основний фокус має бути на покращенні бізнес клімату та конкурентного середовища, залученні інвестицій та створенні нових робочих місць задля підвищення якості життя населення. В цьому контексті важливо продовжувати реформи, спрямовані на зростання стійкості фінансового сектору до зовнішніх шоків та поліпшення фінансового посередництва. У сфері фіскальної політики, підвищення ефективності бюджетних видатків може бути досягнуто за рахунок зниження фіскальних та квазі-фіскальних дефіцитів, які спричинені невідповідністю тарифів на газ та тепло. Підвищення тарифів має відбуватися паралельно із покращенням адресної соціальної допомоги для найбільш вразливих верств населення. Покращення ефективності може також відбуватися за допомогою реформування процесів управління державними інвестиціями – необхідної передумови для ефективного задоволення інфраструктурних потреб в Україні.

Таблиця 1: Ключові макроекономічні показники

	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013F	2014F	2015F
Номинальний ВВП, млрд. грн.	720.7	948.1	913.3	1082.6	1302.1	1408.9	1551.2	1712.8	1888.2
Реальний ВВП, зміна у %	7.9	2.1	-14.8	4.1	5.2	0.2	1.0	3.0	4.0
Споживання, зміна у %	13.6	9.0	-12.2	6.4	11.1	9.6	0.0	2.4	3.4
ВНОК, зміна у %	23.9	1.6	-50.5	3.9	7.1	0.9	-2.9	3.2	4.1
Експорт, зміна у %	3.3	5.2	-22.0	3.9	4.3	-7.7	1.4	5.1	5.1
Імпорт, зміна у %	21.5	17.1	-38.9	11.3	17.3	1.9	-0.3	3.8	4.0
Дефлятор ВВП, зміна у %	22.7	29.2	13.0	15.0	15.7	8.0	9.0	7.2	6.0
ІСЦ, зміна у % на кінець пер.	16.6	22.3	12.3	9.1	4.6	-0.2	8.7	5.8	5.2
Баланс рах. поточ. опер., % ВВП	-3.7	-7.0	-1.5	-2.2	-5.5	-8.4	-7.4	-6.8	-6.2
Умови зовн. торгівлі, зміна у %	9.8	6.1	-6.8	4.9	9.8	2.0	-0.1	0.3	0.0
Бюджетні доходи, % ВВП	42.3	44.3	42.3	43.3	42.9	44.5	44.6	44.0	44.0
Бюджетні видатки, % ВВП	44.3	47.4	48.6	49.0	45.6	49.0	47.2	46.0	45.6
Баланс бюджету (врах. Нафтогаз, не врах. рекап. банків), % ВВП	-2.0	-3.1	-6.3	-5.8	-2.8	-4.5	-2.5	-2.0	-1.5
Зовнішній борг, % ВВП	58.6	83.6	90.8	85.0	77.6	76.6	83.5	85.3	83.6
Державний і гарант. борг, % ВВП	12.4	20.0	35.4	40.5	36.3	36.6	40.1	41.6	41.5

Джерело: дані українських органів влади, прогнози Світового банку

Контактна інформація: Лаліта Мурті,
lmoorty@worldbank.org

Руслан Пionтківський,
rpiontkivsky@worldbank.org

Анастасія Головач
agolovach@worldbank.org

(380 44) 490 66 71/2/3 www.worldbank.org.ua